

Programski izvještaj Operacije grad za 2025. godinu

OPERACIJA:GRAD

www.operacijagrad.net / <https://www.platformaupgrade.com/>

Uvod

Operacija Grad osnovana je s ciljem poticanja razvoja nezavisne kulture te samoorganiziranog djelovanja mladih, što ostvaruje okupljanjem organizacija i pojedinaca te organiziranjem različitih kulturnih sadržaja od manifestacija i javnih rasprava, preko obrazovnih i istraživačkih programa do izdavanja publikacija. Organizacija trenutno ima 27 članica (2 saveza udruga, 22 udruge i 3 umjetničke organizacije).

Misija

Operacija grad okuplja različite aktere u inicijativama zagovaranja i razvoja inovacija u sudioničkom upravljanju u kulturi i urbanoj transformaciji, promiče vrijednosti jednakog pristupa kulturi te radi na poboljšanju uvjeta djelovanja organizacija nezavisne kulture i mladih

Vizija

Nezavisna kultura i mladi kao utjecajni akteri razvoja lokalnih sredina.

Članice

Organizacije članice Operacije grad djeluju na područjima nezavisne kulture te aktivnosti mladih i za mlade. Te organizacije provode projekte i aktivnosti u raznovrsnim poljima kao što su aktivno sudjelovanje mladih u društvu, kultura mladih i stvaralaštvo mladih, urbana kultura, suvremena umjetnost, kazalište, ples, performans, neformalna edukacija na različitim područjima, informiranje mladih, novi mediji i tehnologije, mobilnost mladih, politike za mlade, kulturne politike, arhitektura i urbanizam, glazbena kultura, film i video itd.

Osnovna programska područja djelovanja

1. Su-upravljanje Pogonom

Osnivanjem Pogona - Zagrebačkog centra za nezavisnu kulturu i mlade (2008.), zadovoljen je jedan od osnovnih ciljeva organizacije budući da je njegov početak rada kao hibridne institucije sigurno najvažnija institucionalna inovacija koju je dosada ostvarila Operacija grad i njezine članice. Od početnih zahtjeva za osnivanje Centra za nezavisnu kulturu i mlade kao civilno-javnog partnerstva, preko čina osnutka Pogona, pa do kontinuiranih nastojanja organizacije za daljnjim unapređenjem i razvojem ovog modela, ovaj se program u različitim formatima kontinuirano provodi od 2006. godine.

Okosnicu ovog programa čini su-upravljanje Pogonom, proces u kojem ravnopravno sudjeluju Operacija grad i Grad Zagreb. Primarna uloga Operacije grad u ovom partnerstvu se odnosi na sadržaj, odnosno program Centra. On okuplja organizacije koje djeluju na području nezavisne kulture i mladih te tako, s jedne strane osigurava programe koji će se odvijati u Pogonu, a s druge, omogućuje svim organizacijama korisnicama da sudjeluju u donošenju odluka. Glavni instrument ovog sudjelovanja, osim članstva u Operaciji grad je Programski savjet Pogona, stručno savjetodavno tijelo sastavljeno od predstavnika organizacija civilnog društva koje raspravlja o pravilima i procedurama korištenja resursa, programskom usmjerenju i dugoročnim programskim planovima. Programski savjet ima 5 članova, a biraju se iz redova članica Operacije grad. Kroz rad u Programskom savjetu Pogona, od 2007. - 2025. godine 31 organizacija civilnog društva sudjelovala je u organizacijskoj strukturi Pogona.

Nadalje, razvojem samog Centra, uspostavili su se i novi mehanizmi njegova upravljanja u obliku Upravnog vijeća Pogona, a čija je uloga donositi temeljne dokumente o radu Pogona te odlučivati o raspodjeli financijskih sredstava Pogona. Upravno vijeće Pogona ima tri člana: po jednog predstavnika svakog od osnivača (Operacija grad i Grad Zagreb) te jednog člana iz redova zaposlenika Pogona, a sudjelovanjem u radu Upravnog vijeća Pogona, Operacija grad je dobila priliku su-upravljati tom institucijom i na administrativnoj razini.

Ovim dugogodišnjim sudjelovanjem u su-upravljanju javnom ustanovom u kulturi, Operacija grad nije djelovala samo kao akter koji participira, već i kao akter koji promišlja, razvija i inovira te koji, zajedno sa svojim organizacijama članicama, partnerima te samim Pogonom, ulaže kontinuirane napore u unapređenje navedena modela te u njegovo sagledavanje kao ishodišne točke razvoja sudioničkog upravljanja u kulturi.

2. Institucionalna inovacija i kulturna politika

Institucionalna inovacija te pitanja kulturne politike su teme kojom se ova organizacija kontinuirano bavi od svog osnutka. S jedne je strane Operacija grad pokrenula procese koji imaju unaprijediti i inovirati polje kulturne politike u onom segmentu koji obuhvaća kvalitetno upravljanje prostorima nezavisne kulture i mladih, a s druge se strane afirmirala kao resursna organizacija za pitanja sudioničkog upravljanja i javno-civilnog partnerstva.

Polazeći od osnivanja Pogona, novog tipa mješovite ustanove, kao ishodišne točke, Operacija grad kontinuirano radi na promoviranju sudioničkog upravljanja kao dugoročno održivog modela koji svoju uspješnost pokazuje u praksi. Upravo je uspješnost ovog modela inspirirala

brojne aktere u drugim lokalnim zajednicama na iniciranje i pokretanje procesa uspostavljanja sudioničkog upravljanja. U navedenim procesima Operacija grad djeluje kao akter koji istovremeno te procese podržava, ali ih i aktivno potiče nastojeći doprinijeti što kvalitetnijem razvoju tih procesa te osnažiti ulogu uključenih aktera. Podržavanjem lokalnih procesa uspostave sudioničkih modela upravljanja, ostvaruje se važan moment kontekstualizacije modela Pogona u drugim sredinama, odnosno, prilagodba tog modela specifičnoj lokalnoj zajednici i okruženju u kojem se ona nalazi.

Također, pored djelovanja u polju inovacije i promišljanja, Operacija grad djeluje i u kapacitetu kontinuirana praćenja korištenja prostornih resursa u gradu Zagrebu te praćenja gradske politike upravljanja prostorima. Unutar ovog programskog segmenta, Operacija grad surađuje sa svojim organizacijama članicama, od kojih određeni broj i sam upravlja prostorima. Tako Operacija grad i članice zajednički ulažu napore u prevladavanju izazova koje sa sobom nosi zagovaranje za uspostavljanje ujednačene, kvalitetne politike upravljanja javnom gradskom infrastrukturom, s naglaskom na primjenu načela dobrog upravljanja. U ovom procesu Operacija grad djeluje dvojako: kao resursna organizacija te kao zagovarački akter koji okuplja različite dionike ne bi li zajednički iznašli najbolja rješenja za pitanja kvalitetnog upravljanja javnim prostorima.

3. Osnaživanje lokalnih scena, prijenos znanja i umrežavanje

Operacija grad ovaj program, u različitim formatima i opsezima provodi od samih početaka svog djelovanja te je postao prepoznat kao organizacija koja posjeduje resurse i kapacitete za prijenos znanja u području sudioničkog upravljanja u kulturi te za osnaživanje suradničkih i partnerskih organizacija na lokalnoj, nacionalnoj te regionalnoj/međunarodnoj razini.

Tijekom posljednjih godina djelovanja, Operacija grad i oko nje okupljeni pojedinci organizirali su i proveli brojne edukacije, seminare, stručne panele i kampanje koje su imale za cilj: 1) nametnuti u javnom prostoru temu sudioničkog upravljanja i javno-civilnog partnerstva kao dugoročno održivog modela koji doprinosi demokratizaciji u kulturi i društvu, 2) prenijeti iskustvo i znanje stečeno su-upravljanjem Pogonom te 3) pomoći i podržati aktere u drugim sredinama koji teže lokalizirati i kontekstualizirati vlastite pokušaje uspostave javno-civilnog partnerstva.

Osim toga, Operacija grad je nastavila djelovati kao resursna organizacija za svoje članice gdje je posebice važno naglasiti kontinuiranu podršku koju Savez pruža pojedinačnim organizacijama koje imaju neriješena pitanja prostora konzultacijama, organiziranjem zajedničkih aktivnosti te zajedničkim istupanjem prema gradskoj upravi.

Savez je učinio i važan iskorak u povezivanju s organizacijama koje djeluju i izvan područja kulture te s neformalnim inicijativama.

4. Uključiva urbana transformacija

2023. godine OG donosi novi strateški plan temeljem kojeg se provodi novi program organizacije: Uključiva urbana transformacija. Ovaj je program nastavak multisektorskog i multi-dioničkog djelovanja Operacije grad u posljednjih godina, a koje se prethodno primarno ostvarivalo kroz koordinaciju platforme Upgrade. Uključiva urbana transformacija podrazumijeva bavljenje gradom u kontekstu njegove nove slike koja se ostvaruje

migracijama, klimatskim promjenama, inkluzijom i sve većim klasnim i socijalnim razlikama. U središtu programa jest promišljanje i razvijanje različitih modela (su)upravljanja javnom kulturnom infrastrukturom, a koji podrazumijevaju inkluziju, osnaženu građansku participaciju te rad u zajednici. Unutar navedenog programa OG ostvaruje suradnju s arhitektima, urbanistkinjama, okolišnim stručnjacima i aktivistkinjama te s umjetnicama i kulturnim radnicama koje žele djelovati sinergijski i holistički, povezujući različita područja rada i života u urbanim sredinama i šire.

Provedba programa u 2025. godini

1. Su-upravljanje Pogonom

Jedna od ključnih programskih aktivnosti Operacije grad (OG) je su-upravljanje Pogonom temeljem osnivačkog akta između Grada Zagreba i OG-a iz 2008. čime se osigurava kvalitetno zajedničko upravljanje temeljnim funkcioniranjem ustanove.

OG je uspostavljen radi zagovaranja osnivanja centra za nezavisnu kulturu i mlade kao ustanove temeljene na formalnom civilno-javnom partnerstvu zagrebačke gradske uprave i organizacija nezavisne kulture i mladih, a svojim djelovanjem osigurava uključenost i sudjelovanje civilne strane ovog, i dalje jedinstvenog, primjera su-upravljanja javnom infrastrukturom u RH.

Ovaj program se provodi kontinuirano i kvalitetno u suradnji s članicama organizacijama Operacije grad, Gradom Zagrebom te ravnateljicom Pogona. Ravnateljica Pogona te Upravni odbor i Koordinator kontinuirano su u komunikaciji oko tekućih i razvojnih aktivnosti Pogona.

U protekloj, 2025. godini, Operacija grad je kao suosnivač i su-upravitelj Pogona, uz Grad Zagreb, bila kontinuirano uključena u donošenje administrativnih odluka koje su važan faktor u kvalitetnom funkcioniranju ustanove.

Matija Mrakovčić, predstavnik Operacije grad u Upravnom vijeću, aktivno je sudjelovala u radu Upravnog vijeća Pogona kojemu je glavna uloga upravljanje, donošenje temeljnih dokumenata i odlučivanje o raspodjeli financijskih sredstava Pogona. Za podsjetnik, u 2024. Sonju Soldo je kao članica iz redova zaposlenika Pogona zamijenila Graziella Bokor, a zbog novog pravilnika kojim zaposlenici Grada Zagreba više ne mogu predstavnicima Grada u Upravnim vijećima gradskih ustanova, za novog predstavnika Grada Zagreba imenovan je Nikola Zdunić.

Angažman Operacije grad ostvarivao se i kroz Programski savjet Pogona koji čini pet članica, predstavnika organizacija članica Operacije grad. Predstavnice su sudjelovale na redovnim sastancima i odlučivali o aktualnim temama vezanim uz programske aspekte rada Pogona. Sastav Programskog savjeta je: Tereza Teklić, Kontejner › Biro suvremene umjetničke prakse; Domagoj Šavor, Clubture; Bernarda Cesar, UBU; Nikola Mijatović, Cirkorama; Dušica Parezanović, Kulturtreger. Zbog odlaska u Clubture u 2025. Domagoja Šavora zamjenio je Zvonimir Bešlić iz Bacača sjenki, koji je izabran kroz proces kandidatura unutar mreže i potvrđen od strane Skupštine

Tijekom godine smo na svojim društvenim mrežama redovito objavljivali programe i aktivnosti koje su se provodile u Pogonu povećavajući doseg i vidljivost aktivnosti, programa te korisnika Pogona. Činjenica da su prostori Pogona rezervirani za provedbu programskih aktivnosti od strane korisnika čak i godinu dana unaprijed jasno svjedoči u pozitivnom učinku ovih nastojanja na zajednicu i širok broj aktera nezavisne kulture i mladih.

Predstavnica Pogona, Matea Munić Mihovilović, redovito u ime Pogona sudjeluje na sastancima i aktivnostima platforme Upgrade te predstavlja iskustva Pogona u su-upravljanju u kontekstu rada na razvoju Interkulturnog društvenog centra.

Donošenjem novog Generalnog urbanističkog plana Grada Zagreba (GUP-a) u rujnu 2025. konačno se otvorila mogućnost renovacije prostora Pogona Jedinstvo, nešto što se pokušava u više navrata već nekoliko godina, a sve kako bi se zgrada dovela u estetski ljepše i radno sigurnije stanje te povećali njezini prostorni kapaciteti. Kako Grad Zagreb planira u najkraćem mogućem roku postaviti natječaj za arhitektonsko rješenje, ravnateljica Pogona Janja Sesar inicirala je proces konzultacija s mrežom o potrebama korisnika za novi preuređeni prostor jedinstva. U koordinaciji s mrežom ravnateljica je odradila preko 10 individualnih razgovora s članicama te jedan sastanak s predstavnicima OG-a i drugih članica gdje su predstavljeni objedinjeni komentari i prijedlozi. Sakupljenim informacijama priprema natječaja za arhitektonsko rješenje može nastaviti te se očekuje početak radova na renovaciji najranije u 2027. godini.

U 2025. obilježilo se 20 godina od prve Operacije:grad, događaja kojim su položeni temelji za našu mrežu i osnutak Pogona. Kako bi se obilježilo godišnjicu, s članstvom se u 2025. započeo proces planiranja programa na jesen. Kroz nekoliko susreta članice su predložile određene programe kojima mogu dati doprinos programu, ali i podršku prostornim, ljudskim i promotivnim kapacitetima. Zbog događaja kroz ljeto, prvenstveno fašističke napade na kulturne festivale u Benkovcu, Šibeniku, Korčuli te naposljetku u Velikoj Gorici, UO je kroz razgovore odlučio da dio programa 20 godina Operacije:grad posveti tematiziranju ovih napada i osjetne fašizacije hrvatskog društva kroz 2025. Tako je program 20 godina održan 20. i 21. listopada u Pogonu Jedinstvo. Kao uvod i najava 18. listopada održan je performans Siniše Labrovića „Zastave svih zemalja, ujedinite se“, zbog kojeg su izvršeni pritisci na Oglede festival u Velikoj Gorici zbog kojeg je naposljetku otkazan. Program se 20. listopada sastojao od retrospektivne tribine o 20 godina Operacije:grad, na kojoj su sudjelovali Tomislav Medak, Boris Bakal i Sanjica Burlović kao osobe koje su sudjelovale u prvoj Operaciji:grad te ravnateljica Pogona Janja Sesar. Nakon toga je uslijedio performans Marije Bajo „In Memoriam Actualis“ koji aktualizira fašističke i imperijalističke kretnju trenutno u društvu, adresirajući i genocid u Gazi. 21. listopada program se sastojao od tribine „Povratak otkazanih“ na kojoj su sudjelovali Siniša Labrović, Ivana Pejić, Damir Bartol Indoš i Ana Kutleša, koji je tematizirao razne pritiske i „otkazivanja“ koje radnici u kulturi trpe u posljednje vrijeme te napade na slobodu govora i osjetno sužavanje demokratskog prostora usred sve eksplicitnije fašiziranosti. Nakon razgovora uslijedila je izvedba Bacača sjenki predstave „Bitka na Neretvi“, koja također tematizira fašizaciju, ali je aktualna iz perspektive praižvedbe 2016. godine kad se posljednju put osjetno pojačao fašistički diskurs u našem društvu, što se ilustrira kroz dijaloza o ustašama i partizanima.

U 2025. Operacija grad je smanjila svoju uključenost u Klub mladih Pogona, zbog nedostatka kapaciteta.

2. Institucionalna inovacija i kulturna politika

Nastavno na skupinu aktivnosti promoviranja sudioničkog upravljanja kao dugoročno održivog modela Operacija grad je nastavila podržavati lokalne procese uspostave sudioničkih modela upravljanja, prvenstveno kroz suradnju s inicijativama iz 7 gradova (Split, Pula, Rijeka, Čakovec, Dubrovnik, Karlovac) sudjelovanjem u nacionalnoj mreži Mreža društveno-kulturnih centara DKC-HR.

20. ožujka OG je s partnerima Ministarstvo prostora i Inštitut za politike prostora u sklopu projekta European Cultural Foundation organizirala deliberativni forum na temu „mjesni odbori kao infrastruktura za društvene i kulturne aktivnosti u lokalnim zajednicama“. Tema je odabrana prepoznajući važnost infrastrukture mjesnih odbora kao nove kulturne infrastrukture za mnoge organizacije u Zagrebu u zadnje četiri godine. Deliberativni forum je organiziran u prostoru MO Gajevo te je na njemu sudjelovalo 23 sudionika iz redova vijećnika mjesnih odbora i gradskih četvrti, gradskih ustanova, organizatora programa u sklopu mjesnih odbora te građana korisnika programa. Kroz strukturiranu, moderirani cjelodnevnu raspravu, sudionici su analizirali probleme te predložili rješenja s trenutnim korištenjem mjesnih odbora u području dostupnosti prostora, stanja same infrastrukture te programiranjem sadržaja u prostorima. Preporuke su potom predstavljene predstavnicima Gradskog ureda za opću upravu i ustanove Novih prostora kulture te sakupljeni u dokument koji je poslan na relevantne gradske institucije.

Povodom lokalnih izbora u svibnju, Operacija grad je u suradnji s Klubturom i Mrežom DKC-HR organizirala 24. travnja konferenciju „Nove perspektive prostora za kulturu u Zagrebu“, na kojoj su predstavljeni rezultati istraživanja Klubture o praksama dodjele prostora za kulturu u pet hrvatskih gradova te okrugli stol o stanju nezavisne kulturne infrastrukture u Zagrebu, na kojoj je sudjelovalo gotovo 20 predstavnika organizacija, umjetnika, itd. te prenijela svoja iskustva i izazove s nalaskom i održavanjem prostora za djelovanje. Unatoč pozivu, predstavnici Gradskog ureda za kulturu i Gradskog ureda za upravljanje imovinom sudjelovali su isključivo kao slušatelji iz publike. Konferencija je dobro medijski popraćena te je čak dobila prilog na radiju Yammat.

Osim toga, OG je u 2025. bio na dva sastanka s Gradskim uredom za kulturu i civilno društvo: 9. siječnja, s predstavnicama Ureda za upravljanje imovinom o stanju natječaja za prostore za kulturu koji je u planu, ali do tad nije bio proveden; te 10. srpnja, kad je sudjelovala i pročelnica Emina Višnić, o preporukama za unapređenje proces dodjele prostora za kulturu u Zagrebu u sklopu istraživanja Klubture te o planovima za daljnji razvoj kulturne infrastrukture u gradu i unapređenje poziva za organizacije u kulturi u budućnosti. Također, tokom 2025. OG je poslao 3 službena dopisa Gradskom uredu za kulturu i civilno društvo s upitima o pozivima za dodjelu prostora, stanje natječaja za financiranje, itd.

3. Osaživanje lokalnih scena, prijenos znanja i umrežavanje

Operacija grad ovaj program provodi od početaka svog djelovanja. Kao organizacija koja posjeduje resurse i kapacitete za prijenos znanja u području sudioničkog upravljanja u kulturi te za osnaživanje suradničkih i partnerskih organizacija široko je prepoznata na lokalnoj, nacionalnoj i regionalnoj/međunarodnoj razini.

Tijekom posljednjih godina djelovanja, Operacija grad i oko nje okupljeni pojedinci organizirali su i proveli brojne događaje, edukacije, javne razgovore, stručne panele i kampanje koje su imale za cilj:

1/ nametnuti u javnom prostoru temu sudioničkog upravljanja i javno-civilnog partnerstva kao dugoročno održivog modela koji doprinosi demokratizaciji u kulturi i društvu,

2/ prenijeti iskustvo i znanje stečeno su-upravljanjem Pogonom te

3/ pomoći i podržati aktere u drugim sredinama koji teže lokalizirati i kontekstualizirati vlastite pokušaje uspostave javno-civilnog partnerstva.

Sukladno novom strateškom planu organizacije, program Osnaživanje lokalnih scena, prijenos znanja i umrežavanje više će se baviti navedenim temama iz naslova na lokalnoj, zagrebačkoj sceni, nastavljajući dijeliti iskustva i na nacionalnoj prema zahtjevu/pozivu i mogućnostima, uz davanje prednosti DKC-HR mreži i Clubture mreži u tim temama. Operacija grad nastavlja djelovati i dijeliti znanje kroz mrežu kao organizacija članica. Operacija grad također kontinuirano prati i podržava rad platforme Kooperativa čija je članica.

2024. godine održana je treća godina edukativnog programa Kultivist. Treće godina slijedila je model šireg opsega programa iz 2023., uz zamjenu jednog modula terenskom nastavom po kulturnim prostorima.

Edukativni program Kultivist nije izveden u 2025. godini zbog kapaciteta te je prebačen na sam početak 2026. godine.

U 2025. po drugi put su izvedene napredne verzije radionica tehničke produkcije koje OG provodi s Pogonom već nekoliko godina. Ove radionice su ciljale osobe koje već rade kao tehničari za zvuk ili svjetlo u produkciji javnih događaja te im želi pružati dodatno znanje i iskustvo u višim razinama produkcije. Radionice su ponovno proveli Filip Pacak i Andrija Santro te su 10 polaznika obogatili dodatnim znanjem i praktičnim iskustvom, u nastojanju da se konstantno radi na osnaživanju tehničkog osoblja na sceni. Osim toga, po prvi put je izvedena radionica „Planiranje tehničke produkcije za kulturne i umjetničke događaje“, koja cilja produkciju svjetla i zvuka za kulturne događaje približiti kulturnim radnicima i umjetnicima kako bi mogli kvalitetnije mogli planirati svoje produkcije i komunicirati sa svojim tehničarima. S obzirom na veliki interes za radionicu i dobre evaluacije, planira se radionice pretvoriti u redovnu aktivnost uz napredne radionice.

Tokom 2025. provodila se i posljednja godina europskog projekta OPE.N (Operation Nova: Re-imagining Cultural Spaces in a New European Context), čiji je nositelj Operacija grad i koji se financira kroz program Kreativna Europa, u partnerstvu s Društvom Asocijacija iz Slovenije te Lumbardhi Foundation s Kosova. U 2025. nastavilo se analizirati istraživačke materijale dobivene u prvoj godini kroz istraživanje u Hrvatsko, Sloveniji, Kosovu i u široj regiji te kroz Innovation Nodeove. Za to vrijeme na proljeće održani su rezidencijalni programi tokom koji je po dvoje hrvatskih umjetnika i kulturnih radnika otišlo u Maribor te u Prizren, a po dvoje iz tih gradova je došlo u Zagreb. Kroz pet tjedana 4 rezidenata imalo je djelomično strukturiran program centriran oko posjete mnogim zagrebačkim organizacijama i prostorima, upoznavanje s kulturnom infrastrukturom i scenom grada te završilo zajedničkom prezentacijom u Kleti, za koje je svatko individualno morao izraditi rad koji sumira njihovo iskustvo u Zagrebu. 9. i 10. listopada u Puli (u suradnji s Rojcom) održana je konferencija „The Blueprint Reimagined: Knowledge-Exchange and Advocacy“, koja je svojevrsna završna konferencija projekta. Na konferenciji okupilo se preko 50 predstavnika organizacija u kulturi, ustanova i institucija, umjetnika, kulturnih radnika iz Hrvatske, Slovenije, Kosova, ali i šire, na programu kroz koji su predstavljeni nalazi istraživanja i knjiga „Operation Nova: Re-imagining Cultural Spaces in a New European Context“ te vodi nekoliko važnih razgovora u stanju i održivosti kulturnih prostora te političkoj perspektivi kulture u EU u narednim godinama. Od gostiju važno je istaknuti da su sudjelovali Anera Stopfer i Ministarstva kulture i medije te

Deska Kreativne Europe, Bojana Panevska iz mreže On the Move te savjetnica u TransArtists te Gordan Bosanac, hrvatski zastupnik u Europskom parlamentu. Konferenciju je pratio kulturni program svake večeri te mini pop-up izložba gotovo svih rezidenata koji su sudjelovali u razmjenama te koji su sudjelovali na konferenciji. Projekt tako kroz manje završne aktivnosti dolazi svojem kraju do kraja 2025. godine

19. svibnja u prostoru Mame također je organizirana radionica grčkog umjetnika i aktivista Theoa Prodromidisa „Kartografije vremena za skrb“, koja je ciljala na kulturne radnike i umjetnika te tematizirala jezične i kulturne povijesti te nas pozvala da zajedno razmislimo o tome kako strukturirati vrijeme kako bismo mogli pružiti skrb

4. Uključiva urbana transformacija

Sukladno novom strateškom planu organizacije, ovaj se program počeo provoditi od 2023. godine, a to znači da je on i dalje u ranim fazama razvoja i promišljanja. U tom smislu, tijekom 2025. godine je ovaj program još uvijek najvećim dijelom sačinjen od aktivnosti koje provodi platforma Upgrade koju koordinira Operacija grad, no druge aktivnosti su također počele nalaziti svoje mjesto u njemu.

Glavnina aktivnosti odnosi se na konceptualizaciju i zagovaranju modela društveno-kulturnog centra (DKC) kao novog institucionalnog modela korištenja i upravljanja javnom infrastrukturom koja je namijenjena za transdisciplinarnu i transsektorsku potrebu kulture, organizacija civilnog društva i lokalne zajednice.

Kao sadržajni fokus budućeg društveno-kulturnog centra definirana je interkulturalnost, a zagovaračke aktivnosti Operacije grad usmjerene su ka osnivanju Interkulturalnog društvenog centra (IDC).

Značajna promjena u ovom zagovaračkom djelu desila se krajem 2023. kad je Grad Zagreb usvojio Program razvoja kulture 2024.-2027., u kojem je interkulturalni društveni centar prepoznat kao strateški projekt grada, pod tada novoosnovanom ustanovom Novi prostori kulture (NPK). Već početkom 2024. Platforma Upgrade započela je suradnju i s razgovorima s vršiteljem dužnosti ravnatelja NPK, Hrvojem Laurentom, o suradnji u osnivanju IDC-a te pružanju podrške ustanovi. Kroz 2025. Upgrade je održao tri sastanka s NPK, razmjenjivao informacije te planirao zajedničke suradnje. Suradnja se realizirala 13. do 15. lipnja drugim po redu događajem Kulturplac na Tržnici Trnje, koju je Grad odredio kao lokaciju budućeg IDC-a. Tako se realizirala suradnja fokusirana na predstavljanje IDC-a stanovnicima kvarta Trnje kroz interkulturalne radionice, filmske projekcije i koncerte, koji sve više u svoju izvedbu uključuju pridošlice. Također, OG je u listopadu, zajedno s nekoliko članica Upgradea, sudjelovao u fokus grupi koju je provela istraživačica zajedno s arhitektima koji izrađuju idejno rješenje za IDC, a na kojoj su im prenesena iskustva potreba potencijalnih budućih korisnika IDC-a te prijedlozi važnih elemenata koje IDC mora planirati u svojem prostornom rješenju.

Osim toga, Upgrade je nastavio s aktivnostima u Trnju kroz kulturne programe interkulturalnog karaktera. Aktivnosti se održavaju pod podrškom Kultura i umjetnost u zajednici Grada Zagreba. U 2025. tako je održana jedna projekcija dokumentarnog filma, dva susreta interkulturalnog čitateljskog kluba te jednodnevni interkulturalni program u dvorištu Pogona i Močvari, koji se sastojao od dvije projekcije filmova te razgovoru o zadržavanju migranata na hrvatskim granicama, radionica afričkog plesa te radionica međusobnog portretiranja koju je vodio mladi migranški umjetnik Jan Jafo. Od lipnja je počeo novi ciklus aktivnosti pod KUZ-

om te je u ostatku godine održana radionice kreativnog pisanja s terapeutkinjom Petrom Čeč i piscem Espijem Tomičićem, koja je naglašavala interkulturalna iskustva svojih polaznika. Osim toga, fotografkinja Nina Klarić u 2025. započela je ciklus radionica stop motion animacije za pridošlice, koja će se prožeti u 2026. godinu.

U 2025. OG je također napravila prvi samostalni istup u radu s pridošlicama kroz interkulturalno društveno-umjetničko istraživanje „Jezik i dom“. Istraživanje je rezultata rada male grupe s arhitektom Antunom Sevšekom, interkulturalnom medijatoricom Majom Osmančević te pridošlicama, mladim umjetnikom Janom Jafom te mladim pravnikom Semihom Adigüzelom. Cilj je bio kroz kombinaciju društvenog i umjetničkog istraživanja otvoriti iskren dijalog o životu pridošlica u Zagrebu, prilagodbi, izazovima, pritiscima i nesigurnostima integracije te povezivanja sa sredinom. Kroz više susreta grupa je razgovarala o iskustvima pridošlica, ali i iskustvima domaćeg stanovništva u snalaženju s pridošlicama, afirmirajući nesigurnost i anksioznost koju svi do neke razine osjećamo. Tako je 23. veljače u Mami organiziran facilitiran razgovor koji je uključio, uz istraživački tim, iz Indije, Gruzije, Palestine, Ukrajine, Italije, Gambije, Argentine, gdje se kroz facilitaciju i otvorenu diskusiju razgovaralo o sjecištu jezika i osjećaja doma kroz iskustva svih prisutnih o životu u Zagrebu. Rezultat tog sastanka, u obliku zapisnika, pretočen je u ceradu s ključnim izjavama sudionika koji je postavljen kao centralni izložak na predstavljanju u prostoru Kontejnera 26. i 27. veljače, uz performans Jana Jafoa koji je uživo stvarao slike asociirane sa svojim iskustvima i anksioznostima oko života u Zagrebu. Zbog uspješnosti suradnje, istraživački tim je odlučio nastaviti suradnju i razvoj projekta dalje.

OG je u 2025. također nastavio suradnju sa Savezom udruga za autizam Hrvatske, koja je ponovno pozvala OG na suradnju i podršku oko organizacije izložbe AUTsajder art za mlade umjetnike s autizmom. Ove godine je cilj bilo unaprijediti selekciju radova i produkciju kako bi se mlade umjetnike s autizmom i percepciju njihovog rada uspješno translatalo iz prostora „socijale“ u prostor umjetnosti i kulture. Tako je Ana Kovačić angažirana kao kustosica izložbe te je s koordinatorom SUZAH, Nikolom Tadiće, selektirala ponuđene radove mladih, uglavnom neafirmiranih umjetnika koji su prikupljeni kroz mrežu SUZAH i stvorila izložbenu koncepciju. Također, kroz kontakte SUZAH ostvaren je kontakt s poljskom fotografkinjom Joannom Musiał, koja je radila seriju portreta i razgovora s osobama s autizmom te vlastitim percepcijama na svoj autizam. Dio fotografija je selektiran te integriran u izložbu. Izložbe je održana od 4. do 8 travnja u Galeriji Spirit of Art kod Dolca. Otvaranje je bilo odlično posjećeno, većina umjetnika, dio kojih su nisko funkcionalne osobe s autizmom koje su dolazile u pratnji roditelja, također je imala priliku posjetiti izložbu te vidjeti svoje radove izložene u galerijskom prostoru te je kroz ostale dane također bilo dobro posjećeno.

ORGANIZACIJSKI RAZVOJ

2025. godine Operacija grad je ponovno doživjela značajne promjene. Nastavkom procesa iz 2024., s članstvom je odlučeno da uprava OG-a ide u restrukturiranje: da se ukine funkcija predsjednika saveza te da se dio odgovornosti o upravljanju prebaci na Upravni odbor, a dio na novu funkciju Koordinatora, koji će obavljati koordinaciju rada organizacije te biti aktivna poveznica između članstva i UO-a, uz operativnu podršku radu odbora.

Kako bi se ove promjene provele odlučeno je da se na redovnoj skupštini na proljeće krene u izmjene Statuta. Također, UO je odlučio da uz izmjene Statuta želi provesti ponovne izbore za UO, s obzirom da se uloga tijela mijenja i da je dobra praksa dati članicama priliku da izaberu članove UO-a s novim odgovornostima u vidu. Tako se cijeli UO ponovno kandidirao, osim Dajne Mišurac iz KKZ-a, koja je zbog osobnih razloga odlučila prepustiti svoje mjesto. No, za

vrijeme kandidatura svoju je kandidaturu istaknuo Dražen Puklavec iz KKZ-a te su tako ne sjednici Skupštine 5. lipnja u UO izabrani: Ana Kovačić kao predsjednica UO-a, Vanesa Matošević kao zamjednica predsjednice UO-a te Boris Bakal, Dražen Puklavec i Ana Janjatović Zorica kao članovi. Na prvoj sjednici UO-a 24. lipnja UO je za Koordinatora OG-a imenova dotadašnjeg programskog koordinatora Svena Janovskog. Uz izmjene Statuta, Skupština je na sjednici usvojila Pravilnik o radu Upravnog odbora, koji po prvi put detaljnije uređuje ovlasti i odgovornosti UO-a te Protokol o mirnom rješavanju sporova unutar Operacije grad, koji po prvi put uređuje mehanizam za rješavanje sporova unutar članstva mreže.

OG je kroz 2025. imao 4 zaposlene osobe: koordinator Sven Janovski (puno radno vrijeme), programska suradnica Tena Starčević (pola radnog vremena, zaposlena na projektu OPEN), programska suradnica Julijana Lešić (puno radno vrijeme) te Voditeljica financija i administracije Sofija Dobrić (pola radnog vremena). Zaposlenici su održavali operativno planiranje 12. veljače, redovne dvotjedne sastanke, zajednički namicali sredstva, promišljali nove projekte i programe te gradili i snažili mrežu iznutra. U ovoj godini OG je počeo s prvom godinom provedbe Razvojne podrške NZRCD te drugu i posljednju godinu institucionalne podrške za organizacije u kulturi Grada Zagreba te jednogodišnju provedbu podrške Zaklade Kulture nove. Uz EU projekt OPEN te manje projekte Grada Zagreba, OG je financijski bio siguran cijele godine te bez problema održavao svoje financijske obaveze prema zaposlenicima te provedbu svih planiranih programskih aktivnosti.

Za 2026. OG već ima osigurana sredstva za drugu godinu Razvojne podrške NZRCD te novi jednogodišnji grant Zaklade Kultura nova te se u krajem 2025. planira prijaviti na institucionalnu podršku za organizacije u kulturi Grada Zagreba, gdje se ovaj put OG može prijaviti u prvu kategoriju i za trogodišnju podršku, čije rezultate će se saznati početkom 2026. Također, iščekuje se rezultate natječaja Javnih potreba u kulturi Grada Zagreba. Osim toga, OG do kraja travnja 2026. provodi aktualnu podršku kroz program Kultura i umjetnost u zajednici. Do kraja 2025. završava projekt OPEN te se planira nova prijava na Kreativnu Europu u 2026. godini.

Operacija grad je i 2025. godine dijelila ured i resurse s partnerskim i suradničkim organizacijama osiguravajući tako ne samo održivost, već i solidarnost te dijeljenje ideja, znanja i stvaralaštva. Nakon obavijesti krajem 2024. od najmodavke da planira prodati uredski prostor, OG je sa susjednim organizacijama započeo proces traženja drugog prostora. Tako je u 2025. se prijavilo za uredski prostor na pozivu za dodjelu prostora za organizacije civilnoga društva od Grada Zagreba, s Kurzivom kao nositeljem. Paralelno su se razmatrali daljnji privatni prostori, koji su dobrim djelom manje pristupačni zbog izuzetno visoke cijene najma, u usporedbi s najamninom koja se do sada plaćala. Iako stan do sada nije prodan, realno je očekivati da bi se prodaja mogla desiti tokom 2026.

Članstvo Operacije grad je u 2025. ostalo nepromijenjeno.

S krajem 2025. ističe aktualni Strateški plan organizacije te se na jesen krenulo i novi proces strateškog planiranja. Kroz jesen provedene su pripremne aktivnosti za strateško planiranje, za koje je angažirana facilitatorica Andrea Kovač. Uvažavajući da je prethodni proces strateškog planiranja bio nedovoljno participativan, kao priprema održane su dvije fokus grupe pod vodstvom Andree na kojima je sudjelovalo 13 članica te je ostalim članicama, koje nisu mogle sudjelovati niti na jednom od ponuđenih termina, dana mogućnost sudjelovanja i davanja povratnih informacija o prioritetima OG-a u naredne tri godine kroz online obrazac. UO i tim će sredinom prosinca održati dvodnevno planiranje, koristeći se povratnim informacijama članica te početkom 2026. članicama predstaviti draft prijedlog strateškog plana te provesti konzultativni proces, prije samog usvajanja plana na idućoj sjednici Skupštine.